

se může pouze tehdy, když kupující má také faktickou možnost k tomu a když tedy mu přísluší dispozice nad zbožím aspoň do té míry, by ho mohl prozkoumat. Kdyby byl správným názor opačný, že dodání jest totožným s plněním, nebylo by takové bezodkladné zkoumání při obchodech distančních, při nichž místo plnění by bylo značně vzdáleno od bydliště kupujícího, zhusta vůbec možným. Pro otázku promlčení žaloby dle čl. 349 obch. zák. není tedy místo a čas plnění rozhodným. Dle zjištění soudu první stolice bylo zboží odesláno z Lublaně dne 20. srpna 1918 a došlo do Vídně dne 24. srpna 1918. Zda-li žalobkyně mohla v době od 24. srpna do 27. srpna — vzhledem k tomu, že žaloba podána 27. února 1919 — se zbožím disponovati a je prozkoumat, není zjištěno. Při tom všem den skutečného převzetí zboží (31. srpna) rozhodným býti nemusí. Rozhodnými budou tu jiné momenty, na příklad, kdy žalobkyně byla spravena o tom, že zboží do Vídně došlo, kdy obdržela aviso a nákladní list, neb kdy vůbec jí byla dráhou poskytnuta možnost, zboží převzít.

Čís. 514.

Peněžní ústav, zakoupivší ze svého pro toho, kdo upsal u něho válečnou půjčku, papíry této zápůjčky proti lombardu upsané válečné zápůjčky, má proti upisovateli nárok na vyrovnání plné zápůjčkové hodnoty.

(Rozh. ze dne 11. května 1920, Rv I 178/20.)

Žalovaný upsal v červenci 1918 u žalující spořitelny osmou válečnou půjčku penízem 200.000 K. Spořitelna zapůjčila mu za účelem upsání oné půjčky 190.083 K proti tomu, že žalovaný jí dal do zástavy upsané válečné půjčky. Žalobě spořitelny, domáhající se zjištění, že žalovaný ručí jí osobně a celým svým jménem za svrchu zmíněnou zápůjčku, bylo soudy všech tří stolic vyhověno, nejvyšší soud uvedl pak po právní stránce

v d ů v o d e c h:

Nemůže býti pochybnosti o tom, že žalovaný se žalující firmou, upisuje prostřednictvím jejím 200.000 K na osmou rakouskou válečnou půjčku, uzavřel zároveň smlouvu o zápůjčku ve výši 190.083 K na opatření úpisů této válečné půjčky do naznačené výše potřebnou, při čemž současně dal jí za tuto zápůjčku, z které směla dle přesně určité úmluvy žalobkyně do 1. června 1922 jen 5 proc. úroky a odtud do 1. března 1925, ku kterému dni měly se poukázky osmé válečné půjčky vypovědět a z výtěžku jich zápůjčka zaplatiti, tolik na úrocích od něho požadovati, kolik v ten čas žádati bude rakouská banka z lombardu válečných půjček, do zástavy dluhopisy starších válečných půjček za 20.000 K, dále pojistku současně uzavřenou na 20.000 K splatných pojišťovnou Fönix při dožití rovněž ve válečných půjčkách a konečně ony z uzavřené právě zápůjčky opatřené poukázky osmé válečné půjčky. Vždyť jeho přihláška k úpisu ze dne 19. července 1918, za pravou uznaná, kterou žalobkyně přijala a doznane vyřídila, jiného výkladu nedopouští, jak již zcela správně odvolací soud vyvodil. O osobním ručení dlužníka, zápůjčku uzavírajícího,

nemůže s ohledem na ustanovení §983 obč. zák. býti pochybnosti. Že dlužník, uzavíraje tuto úmluvu, počítal s tím, že, až dospěje čas, kdy bude zápůjčku vyrovnati z vyplacených pokladničních poukázek osmé válečné půjčky, které dle poukazu jeho v návrhu smlouvy bylo dne 1. září 1923 a 1. března 1924 vypověděti, nebude sám hotově ničeho dopláceti, nýbrž že tyto poukázky plně budou honorovány a že z výtěžku takto získaného zápůjčka se doplatí a on mimo uvolněné zástavy ještě snad dobere, bylo toliko motivem, proč smlouvu uzavíral. Tento motiv musí ale vedle § 901 obč. zák. zůstatí na smlouvu bez vlivu, když výslovně nebylo ujednáno, že se osobní závazek vylučuje a žalobkyně, kteráž mu valutu zápůjčky vyplatila, tím, že opatřila proň a podržela k jeho poukazu hned v zástavě za poskytnutou zápůjčku pokladniční poukázky osmé válečné půjčky ve výši 100.000 K, na tuto a další zástavy současně dané má zůstatí obmiezena. Marně popírá žalovaný úmysl, uzavřítí zápůjčku, a poukazuje na to, že v depositním listu vyloučil osobní ručení. Smlouva uzavřena byla přijetím jeho nabídky z 19. července 1918, kdy o státním převratu nebylo ani tušení. Že po nastalé změně ve státoprávních poměrech až v listopadu 1918, jak doznal výslovně, odepřel osobní ručení, nemůže přivoditi změnu původní smlouvy, poněvadž od ní jednostranně ustoupiti nemohl a z projevu toho také nikterak usuzovati nelze, že by tento úmysl byl měl hned původně při uzavírání smlouvy v červenci 1918, když zjištěno, že o vyloučení osobní závaznosti za zápůjčku vůbec řeči nebylo. Správně vyvodil také odvolací soud, že valuta žalobkyní byla žalovanému vyplacena tím, že opatřena proň upsaná jím suma osmé válečné půjčky a že odevzdání stalo se vedle § 428 obč. zák. prohlášením, jelikož odevzdání poukázek žalovanému a přijetí jich zpět do ruční zástavy odpadlo, když žalobkyně depositním listem jí podepsaným, tudíž prokazatelným způsobem projevila, že opatřené poukázky pokladniční drží nyní jménem žalovaného jako vlastníka v základě jím zřízené jí zástavy. Právě s ohledem na to, že odevzdání tímto způsobem se stalo, nemůže tu býti ani řeči, že by dle § 1049 obč. zák. zhoršení stavu věci šlo na účet žalující, ani k tomu nehledě, že zhoršení, jaké právě dotčené ustanovení má na mysli, ani nenastalo. Opatřené pokladniční poukázky zůstaly jimi právě tak jako byly původně, jejich nominální hodnota se nezměnila, třeba kursovní hodnota (cena) poklesla. Žalobkyně měla žalovanému opatřiti a odevzdati úpisy osmé válečné půjčky, ty také opatřila a pro žalovaného drží, majíc je v zástavě dle smlouvy s ním uzavřené. Nestačí-li podle nynějšího kursu jejich cena na vyrovnání žalovanému k jeho žádosti na zakoupení jich poskytnuté zápůjčky, nemůže z toho žalovaný nikterak odvozovati, že za poskytnutou zápůjčku neručí osobně, nýbrž jen zástava samotná, když nic takového se žalobkyní ujednáno nebylo. Ostatně ať jest právní jednání mezi stranami spornými upsáním válečné půjčky uzavřené jakékoli povahy, ať jest tu smlouva mandátní nebo komisionářská, v každém případě nesl nebezpečí žalovaný sám, jsa povinen nahraditi, co ten, jenž jeho příkaz vyplnil, zaň vynaložil.